

ƏHMƏDİYYƏ CƏBRAYİLOV
100

DAYCEST

BAKI - 2020

Tərtibçi:

L.Əhmədova

Redaktor:

K.M.Tahirov,

professor,

Əməkdar mədəniyyət işçisi

**Əhmədiyyə Cəbrayılöv-100: daycest /tərt. ed.
L.Əhmədova; elmi red. K.Tahirov.- Bakı, 2020.- 27 s.**

**Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illiyinin qeyd edilməsi
haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

2020-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan xalqının igid övladı, İkinci Dünya müharibəsi dövründə antifaşist Müqavimət hərəkatının görkəmli nümayəndəsi, əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Mikayıl oğlu Cəbrayilovun anadan olmasının 100 illiyi tamam olur.

Əhmədiyyə Cəbrayilov bəşəriyyətin XX əsrdə məruz qaldığı qorxunc faşizm təhlükəsindən xilas edilməsində və nasizm üzərində qələbə çalınmasında böyük xidmətlər göstərmiş Azərbaycan xalqının mərd oğlu kimi rəşadətli döyüş yolu keçmişdir. 1941-ci ildə müharibənin başlanması ilə ölkənin müdafiəsi üçün könüllü surətdə cəbhəyə yollanan Əhmədiyyə Cəbrayilov daha sonralar Fransa Müqavimət hərəkatında fəal iştirak etmişdir. Əhmədiyyə Cəbrayilovun yüksək bacarıqla həyata keçirdiyi çoxsaylı kəşfiyyat əməliyyatlarındakı misilsiz şücaətləri layiqincə qiymətləndirilmişdir. Fransa dövlətinin orden və medalları ilə təltif edilmiş həmvətənimizin, eyni zamanda Müqavimət hərəkatı iştirakçıları sırasında xatirəsi əbədiləşdirilmişdir. Əhmədiyyə Cəbrayilovun Vətənimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda döyüşlərdə canını fəda edərək uca şəhidlik mərtəbəsinə yüksəlmiş oğlu Mikayıl Cəbrayilov Azərbaycanın ilk Milli qəhrəmanlarındanandır.

Xalqımızın qəhrəmanlıq ənənələrini Azərbaycanın hüdudlarından uzaqlarda layiqincə yaşatmış Əhmədiyyə Cəbrayilovun igidlikləri işğal altındakı torpaqlarımızı hər an azad etməyə qadir olan Azərbaycan Ordusunun mətin əsgəri üçün fədakarlığın parlaq rəmzi, hünər və cəsarətin bariz nümunəsidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq və gənc nəslin Və-

tənə məhəbbət ruhunda tərbiyəsində xüsusi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan xalqının cəsur övladı Əhmədiyyə Cəbrayilovun anadan olmasının 100-cü ildönümünün qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə birlikdə əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illik yubileyinə dair tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti,
Bakı şəhəri, 11 avqust 2020-ci il.

Tərtibçidən

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 11 avqust 2020-ci il tarixində İkinci Dünya Mühari-bəsinin iştirakçısı, Fransa Müqavimət Hərəkatının görkəmli nümayəndələrindən biri, xalqımızın igid oğlu Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illik yubileyi ilə əlaqədar Sərəncam imza-lamışdır.

Təqdim olunan daycestdə (*ingilis dilindən tərcümədə xülasə, toplu mənasını verir*) Əhmədiyyə Cəbrayilovun hə-yatı və keçdiyi şərəfli döyüş yolundan bəhs edən, 2010-2020-ci illərdə dövrü mətbuat səhifələrində dərc edilən məqalələr oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır. Daycestin hazırlanmasında əsas məqsəd xalqımızın igid oğlu Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında materiallarla geniş oxucu kütləsini tanış etməkdən ibarətdir.

Daycestdə məqalələr illər üzrə, daxildə isə əlifba ardıcılığı ilə verilmişdir.

Nəşrlə bağlı rəy və təkliflərini Milli Kitabxanaya ünvan-layan mütəxəssis və oxuculara əvvəlcədən öz minnətdar-lığımızı bildiririk.

Ünvan: AZ-1000 Bakı şəh., Xaqani küç. 57

E-mail: metodik@mail.ru

URL: www.anl.az

2010

Qəribov, M. Qəhrəman atanın qəhrəman oğlu / Mahir Qəribov // Respublika.- 2010.- 6 iyul- S. 6.

<http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2010/iyul/126473.htm>

Məqalədə Əhmədiyyə Mikayıl oğlu Cəbrayilovun həyatından, keçdiyi şərəfli döyüş yolundan bəhs olunmuşdur. Qeyd olunur ki, müharibə başlamazdan əvvəl hərbi xidmətə çağırılan Əhmədiyyə Cəbrayilov hərbi xidmətinin bitməsinə az bir müddət qalmış II Dünya müharibəsi başlayır. Müharibəyə yollanan Əhmədiyyə Ukraynanın Donbas şəhərinə göndərilir və 350-ci alayda siyasi rəhbər köməkçisi təyin olunur. Alayın tərkibində Ukraynanın Barvinki-Lozovaya-İzyum rayonu ətrafındakı döyüşlərdə iştirak edir və fərqləndiyinə görə baş leytenant rütbəsini alır.

1942-ci ilin aprel-may aylarında Ukraynadakı əməliyyat zamanı Əhmədiyyə Cəbrayilovun təyyarəsi Kursk ətrafındakı döyüşlərdə vurulur. O, İzyum çayı yaxınlığında yaralı vəziyyətdə almanlara əsir düşür və ağır işgəncələrə məruz qalır.

Məqalədə Əhmədiyyə Cəbrayilovun əsirlikdə olarkən gestapoda xadimə işləyən Janna adlı yunan qadının köməkliyi ilə əsir düşərgəsindən qaçması və partizan dəstələrinə qoşulmasından bəhs olunur. Sonra Ə.Cəbrayilovun Şarl de Qolla görüşləri, Vətənə qayıtdıqdan sonra Sovet hökumətinin ona qarşı mənfi münasibətindən söhbət açılır. Həmçinin Ə.Cəbrayilovun oğlu Mikayıl Cəbrayilovun torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda şəhid olması ilə bağlı məlumat öz əksini tapmışdır.

2014

Hüseynova, L. Antifaşist müqavimət hərəkətində azərbaycanlı döyüşçülərin rolu / Lalə Hüseynova // Azərbaycan ordusu.- 2014.- 22 fevral.- S. 4.

http://www.anl.az/down/meqale/az_ordusu/2014/fevral/358094.JPG

İkinci dünya müharibəsi bəşər tarixində XX əsrin ən dəhşətli və dağıdıcı müharibəsi sayılır. Hitler Almaniyaşının bəşər qarşısında törətdiyi ağır cinayətlər illər ötsə də yaddaşlardan silinmir...

Məqələdə İkinci Dünya Müharibəsi zamanı Qərbi Avropanın bir sıra ölkələrində faşist işğalçılara qarşı müqavimət hərəkətində vuruşan vətən oğullarının qəhrəmanlıqlarından bəhs olunur. Müharibənin bütün mərhələlərində azərbaycanlı döyüşçülərin xüsusi xidmətləri olmuşdur.

Məqələdə Vətəndən çox-çox uzaqlarda döyüşən igid oğullarla yanaşı, partizan Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında da məlumat verilmişdir. Müəllif qeyd edir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilov Parisin faşistlərdən azad edilməsində xüsusi fərqləndiyinə görə Fransanın ən yüksək dövlət mükafatına - "Milli legion" ordeninə layiq görülmüşdür. Fransa Kommunist partiyasının baş katibi Moris Tores göstərdiyi igidliyə görə Ə.Cəbrayilova təşəkkür məktubu göndərmişdir.

2016

Fransada Əhmədiyyə Cəbrayilovun xatirə abidəsi açıldı // Bizim yol.- 2016.- 23 iyun.- S. 15.

http://www.anl.az/down/meqale/bizim_yol/2016/iyun/496829.htm

Məqalədə Fransanın Montauban şəhərinin yaxınlığında Avropa Azərbaycan Cəmiyyətinin (TEAS) və Kabertat Maquis Dostları Assosiasiyasının birgə təşkilatçılığı ilə Fransa Müqavimət Hərəkatının əfsanəvi döyüşçüsü Əhmədiyyə Cəbrayilovun və Maquis de Kabertatda Üçüncü Qusar Polkunun sıralarında döyüşmüş azərbaycanlı partizanların xatirə abidəsinin açılış mərasimindən bəhs olunur.

Montauban şəhərinin yaxınlığında yerləşən Kabertat Mavzoleyinin qarşısında Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin mədəniyyət üzrə müşaviri Ayaz Qocayevin, deputat Valeri Rabaultinin, Müdafiə Nazirliyi yanında Veteranlar İdarəsinin yerli bölməsinin direktoru Pyer Amestoyun və digər şəxslərin iştirakı ilə anım mərasimi keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən Avropa Azərbaycan Cəmiyyətinin Fransa ofisinin rəhbəri Marie-Laetitia Gourdin və A.Qocayev əfsanəvi partizanın keçdiyi döyüş yolu, onun Fransanın “Fəxri Legion” mükafatına və Fransanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülməsi, “Müharibə Xaçı”, “Hərbi Şücaət Xaçı” medalları ilə təltif olunması məqamlarına da toxunmuşdur.

Kann şəhərində Azərbaycanın təbliği ilə bağlı sərgilər açılıb //525-ci qəzet.-2016.- 30 iyul.- S.12.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2016/iyul/501286.htm>

Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə Fransanın Kann şəhərində Azərbaycanın tarixi və mədəniyyətini, ölkələrimiz arasında əlaqələri əks etdirən sərgilər açılıb.

Məqalədə qeyd olunur ki, sərgilərdən biri İkinci Dünya Müharibəsinin iştirakçısı, Fransa Müqavimət Hərəkatının görkəmli nümayəndəsi Əhmədiyyə Cəbrayilova həsr olunub. “Partizanın izi ilə” adlanan bu ekspozisiyada azərbaycanlı qəhrəmanın həyat və döyüş yolunu əks etdirən şəxsi arxivindən götürülmüş fotolar və eksponatlar nümayiş olunub.

Əhmədiyyə Cəbrayilovun oğlu Cavanşir Cəbrayilov atasının müharibə dövründə keçdiyi şərəfli döyüş yolundan bəhs etmişdir. O, Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə bu şəhərdə sərgilərin təşkil edilməsindən çox sevindiğini bildirmiş və bütün bunların Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın vətənpərvərliyindən irəli gəldiyini vurğulamışdır.

2017

Hüseynov, R. Azərbaycanlı qəhrəman Fransanın da fəxri oldu /Rafiq Hüseynov // Azərbaycan.- 2017.- 11 may.- S. 15.

<http://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2017/may/542787.htm>

Müharibə qanlı-qadalı bir tarixdir. Bu tarixdə hər qəhrəman öz igidlik salnaməsini yazır. Göstərdikləri şücaət onları unudulmaz edir.

Məqalədə Azərbaycanın qəhrəman oğlu, Fransa Müqavimət Hərəkatının qəhrəmanı Əhmədiyyə Cəbrayilovun həyatından geniş bəhs olunmuşdur. 1920-ci ildə Azərbaycanın ən gözəl guşələrindən biri olan Şəkidə dünyaya göz açan balaca Əhmədiyyə hələ uşaq ikən ağılı, düşüncəsi, fərasəti ilə öz tay-tuşlarından seçilmişdir. Texnikumu bitirdikdən sonra hərbi xidmətə çağırılmış və kiçik leytenant rütbəsi almışdır.

Müəllif qeyd edir ki, İkinci Dünya müharibəsinin başlaması xəbəri onun vətənə gedən yoluna sədd çəkmişdir. Qanlı-qadalı müharibənin sərt üzünü görəndə, hər an ölüm qoxusunu hiss edən gənc Əhmədiyyə Ukraynanın Barvinki-Lozovaya-İzyum rayonu ətrafındakı döyüşlərdə fərqləndiyinə görə baş leytenant rütbəsi almışdır.

Məqalədə ölməz qəhrəmanın döyüşlərin birində əsir düşməsi, orada məşəqqətli günlər görməsi, həmçinin, əməliyyatların birində qəhrəman Mehdi Hüseynzadə ilə görüşü və s. haqqında oxucuya məlumat verilmişdir.

Qəlbində yurd sevgisi əbədi yer tutan Əhmədiyyə Cəbrayilov 1946-cı ildə vətənə döndü. Lakin Moskvada yoxlama zamanı mükafatlarının bir hissəsi əlindən alındı. Onu hətta “vətən xaini” adlandırdılar. Yalnız 1966-cı ildə Fransa prezidenti Şarl de Qollun SSRİ-yə səfəri nəticəsində

Əhmədiyyə Cəbrayilov Sovetlər İttifaqında da Fransanın Milli Qəhrəmanı kimi tanınmışdır.

Müəllif məqalədə qəhrəmanın ailə həyatından da bəhs etmişdir. Qeyd olunur ki, yeddi uşaq atası olan Əhmədiyyə Cəbrayilovun oğlu polis leytenantı Mikayıl Cəbrayilov torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə bir rəşadət səhifəsi yazmış, 1992-ci ildə şəhid olmuşdur.

Mikayıl Cəbrayilova ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilmişdir.

2018

Müşfiq, Ş. Şahin Sinaria: “Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqındakı həqiqət uydurmalarından min dəfə gözəldir”/ Şahanə Müşfiq // 525-ci qəzet.- 2018.- 15 fevral.- S.7.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2018/fevral/577294.htm>

Məqalədə Azərbaycan və Fransada yaradıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan yazıçı Şahin Sinaria ilə Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında qələmə aldığı kitab barədə müsahibə öz əksini tapmışdır.

Müsahib öz söhbətində Azərbaycan mədəniyyətinin Avropada tanınmasında Heydər Əliyev Fondunun, xüsusən Mehriban xanım Əliyevanın apardığı təbliğat işlərinin xüsusi rolu olduğunu da vurğulamışdır.

Müəllif Ə.Cəbrayilov haqqında araşdırmalarından söz açmışdır: “... İvon Botto haqqında tədqiqat apararkən biz Əhmədiyyə Cəbrayilovun oğlunun yanına da gedib çıxmışdıq. Çünki İvon xanım bir dəfə Əhmədiyyə ilə görüşmüş, ondan Fransaya getməsi üçün kömək istəmişdi. Həmin vaxtda Əhmədiyyənin oğlu Mikayıl şəhid olmuşdu,

evdə yas var idi və o, İvon xanıma deyir ki, yas bitəndən sonra sizə kömək edəcəm. Bu hadisə ilə bağlı oraya gedərkən Əhmədiyyənin oğlu Cavanşir Cəbrayilovla tanış olduq. İvon Bottonun kitabı bitəndən sonra “TEAS PRESS” nəşriyyatı mənə bu dəfə elə Əhmədiyyə haqqında kitab yazmağı tapşırırdı... Təklifi məmnuniyyətlə qəbul etdim. Qəribədir, bunu eşidən hər kəs dedi ki, Əhmədiyyəni hamı tanıyır, onun həyatını hamı bilir. Heç bir çətinliyin olmayacaq, cəmi üç aya yazıb bitirəcəksən. Yəni hər şey üzəddir. Mən tədqiqata başladım, tədqiqat isə üç ay deyil, üç il çəkdi və mən gördüm ki, əslində heç kim heç nə bilmirmiş...”

Şahin Sinaria müsahibəsində onu da qeyd etmişdir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilovla bağlı tədqiqat apararkən çox çətinliklə onun Fransadakı yaxın dostu, komandiri Pet-Sec ləqəbli Louis Lasbaraeillesini tapmışdır. “... Mən ona yazıçı, jurnalist olduğumu deməmişdim, özümü Əhmədiyyənin qohumu kimi təqdim etmişdim. O da demişdi ki, kitabı yazıb bitirən kimi xəbər elə, bunu gözəl bir şəkildə qeyd edək. Mən bir axşam kitabın son nöqtəsini qoydum və yoldaşıma dedim ki, səhər zəng edib xəbər verəcəm. Səhər zəng edib xəbəri vermək istəyəndə mənə kişinin dünən axşam vəfat etdiyini dedilər. Sən demə, kitabın son cümlələri tamamlananda o ölüb. Bu da taleyin bir işi idi, sanki o, kitabın bitməsini gözləyirdi. Onun Əhmədiyyə haqqında danışdıqları misilsiz şeylərdir. Kimsə onları bilmir...”

Yazıçı araşdırmasında insanlar tərəfindən Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında heç də həqiqəti əks etdirməyən bir çox fikirlərin uydurulduğu qənaətinə gəldiyini də öz müsahibəsində bildirmişdir.

Şahin Sinaria müsahibəsində Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Fransanın Kann və Paris şəhərlərində keçirilən sərgidə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban

xanım Əliyevanın və Əhmədiyyə Cəbrayilovun oğlu Cavanşir Cəbrayilovun da iştirakını qeyd etmişdir.

2019

Seyidov, B. İrəvan Əhmədiyyə Cəbrayilovun tanınmasından niyə qorxur? / Bahadır Seyidov // Azad Azərbaycan.- 2019.- 7 may.-S. 6

http://www.anl.az/down/meqale/az_azerbaycan/2019/may/650639.JPG

Son bir neçə aydır ki, Fransanın Milli Qəhrəmanı adını qazanmış Əhmədiyyə Cəbrayilovun fransız və rus dillərində olan bütün vikipediya məlumatları silinib. Səbəb olaraq qaynaq yetərsizliyi göstərilir...

Müəllif məqalədə Azərbaycan-Fransa münasibətlərindən, Əhmədiyyə Cəbrayilovun döyüş yolundan bəhs etmişdir.

“Vikipediya” elektron ensiklopediyasından görkəmli partizan haqqında fransız və rus dillərində olan məlumatların silinməsindən söz açan müəllif bildirmişdir ki, Fransa-Azərbaycan münasibətlərinin ardıcılığını xronoloji dəqiqliklə izləmək mümkün deyil. Lakin bununla belə, Aleksandr Düma “Qafqaz səfəri” adlı əsərində böyük bir hissəni Azərbaycana həsr etmiş və vətənimizi böyük heyranlıqla vəsf edərək, ermənilərin xain, hiyləgər, həm də qorxaq millət olduğunu qeyd etmişdir. Müəllif fransızların vətənimiz haqqında dolğun məlumat ala biləcəkləri digər əsərlər - Jül Vernin “Klodius Bombarnak” və Ümmülbanu Baninin “Qafqaz günləri” əsərləri haqqında da qısa məlumat vermişdir.

Məqalədə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ilə Fransa arasında olan əlaqələrə də işıq salınmışdır. Qeyd olunur ki,

Cümhuriyyətin 500 manatlıq əsginaslarının üzərində Respublikanın və nominalın adları Azərbaycan və rus dilləri ilə yanaşı fransız dilində də yazılmışdır.

Bildirilir ki, müstəqillik dönəmində ulu öndər Heydər Əliyevin Prezident kimi ilk rəsmi səfəri Fransaya olmuş və hazırda da iki ölkə arasında beynəlxalq münasibətlər davam etməkdədir.

Daha sonra müəllif məqalədə Əhmədiyyə Cəbrayilovun həyatından, keçdiyi şərəfli döyüş yolundan, qazandığı orden və medallardan, Fransaya səfərindən geniş söz açmışdır.

Məqalənin sonunda müəllif qeyd edir ki, bütün bu sadalananlara baxmayaraq, bu günkü fransızlar ermənilərin Qarabağ münaqişəsində “haqlı” olduğuna daha çox inanır: *“... Görünür, fransızlar bu gün atalarının, babalarının sevdiyi kitabları nəinki oxumur, heç xatırlamaq belə istəmirlər. Yoxsa, ötən əsrdə hər fürsətdə minnətdarlıqlarını göstərməyə çalışdıqları Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqındakı məlumat vikipediyada fransız dilində də olardı. ...Və onlar ermənilərin iç üzünü çoxdan tanımalıydılar”* deyər müəllif bildirmişdir.

2020

Əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında özbək dilində məqalələr // Mədəniyyət.- 2020.- 10 iyun.- S.8.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2020/iyun/710773.htm>

Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin (AMM) təşəbbüsü ilə İkinci Dünya müharibəsi illərində Fransa Müqavimət hərəkatının iştirakçısı olmuş əfsanəvi azərbaycanlı partizan Əhmədiyyə

Cəbrayilov haqqında “Vikipediya” elektron ensiklopediyasında özbək dilində bölmə yaradılıb.

Məqalədə bildirilir ki, bölmədə “Armed Mişel”, “Ryus Armed”, “Xarqo” və başqa adlarla döyüşlərdə iştirak edən qəhrəmanın həyatı, fransız şəhərlərinin faşistlərdən azad olunmasında iştirakı və s. haqda məlumatlar öz əksini tapıb.

Həmçinin, layihə çərçivəsində Özbəkistan mediasında - fikr.uz, nargis.uz saytları və “Veçerniy Taşkent” qəzetində Əhmədiyyə Cəbrayilovun həyat və döyüş yolundan bəhs edən məqalələrin yayımlanması da qeyd olunur

*Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illiyi
münasibətilə videoçarx // Mədəniyyət . -2020.-
26 avqust.- S.6.*

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2020/avqust/714420.htm>

Cəfər Cabbarlı adına Respublika Gənclər Kitabxanası Fransa Müqavimət hərəkatının iştirakçısı, əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Cəbrayilova həsr olunmuş videoçarx hazırlayıb.

Videoçarxda Əhmədiyyə Cəbrayilovun həyatına, qəhrəmanlıq yoluna nəzər salınmış, uşaqlıq illəri, məktəb dövrü təsvir olunmuşdur. Fransanın Müqavimət hərəkatına qoşulması, çoxsaylı kəşfiyyat əməliyyatlarında göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlıqlar da videoçarxda diqqətə çatdırılmışdır.

“Əhmədiyyə Cəbraylov – 100” elektron məlumat bazası hazırlanıb // 525-ciqəzet.- 2020.- 23 sentyabr.- S. 20.

<http://www.anl.az/down/meqale/525/2020/sentyabr/30.htm>

Məqalədə əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Cəbraylovun anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının əməkdaşları tərəfindən hazırlanan elektron məlumat bazası haqqında məlumat verilmişdir. Bildirilmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin “Əhmədiyyə Cəbraylovun 100 illiyinin qeyd edilməsi haqqında” Sərəncamına və Mədəniyyət Nazirliyinin tədbirlər planına uyğun olaraq hazırlanan məlumat bazası rəsmi sənəd, əfsanələşən partizan ömrü, mükafatları, haqqında nəşrlər, xatirəsinin əbədləşdirilməsi, fotoqalereya və videoqalereya bölmələrindən ibarətdir. Elektron məlumat bazasındakı resurslar tam mətni ilə təqdim olunur.

Fransa azərbaycanlı qəhrəmanını yad edib // Mədəniyyət .- 2020.- 25 sentyabr.- S. 1; 5.

<http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2020/sentyabr/718999.htm>

Məqalədə Azərbaycan xalqının qəhrəman oğlu, II Dünya müharibəsində Fransada antifaşist Müqavimət hərəkatının fəal iştirakçısı Əhmədiyyə Cəbraylovun anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı Fransada keçirilən anım tədbirindən bəhs olunur.

Bildirilir ki, tədbir Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Kabertat partizan hərəkatında

döyüşmüş azərbaycanlı partizanların, o cümlədən Əhmədiyyə Cəbrayilovun xatirəsinə ucaldılmış abidə önündə təşkil edilmişdir.

Anım mərasimində Azərbaycan Respublikasının Fransadakı səfiri Rəhman Mustafayev, Montauban şəhərinin meri Brijit Bqrej, Vayssak şəhərinin meri Frensis Delmas və Kabertat Partizan Dostları Assosiasiyasının prezidenti Mişel Ponun çıxışları dinlənilmişdir.

Hüseynli, E. Əhmədiyyə Cəbrayilovun anadan olmasının 100 illiyi Kiyevdə qeyd edilib /Emil Hüseynli.- //Xalq qəzeti.- 2020.- 24 sentyabr.- S. 8.

[http://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2020/sentyabr/718834\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/xalqqazeti/2020/sentyabr/718834(meqale).pdf)

Məqələdə Azərbaycan xalqının igid övladı, İkinci Dünya müharibəsi zamanı antifaşist müqavimət hərəkatının görkəmli nümayəndəsi, əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Cəbrayilovun anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı Kiyevdə keçirilən geniş yubiley mərasimindən bəhs olunur. Bildirilir ki, tədbirdən öncə Əhmədiyyə Cəbrayilovun həyat və döyüş yolundan bəhs edən fotosərgiyə baxış keçirilib. Konfransın moderatoru Yaroslav Bojko tədbiri açaraq qeyd etmişdir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilovun doğum günündə onun işığına yığılmaq, xatirəsini anmaq, Ukrayna cəmiyyətini məlumatlandırmaq baxımından olduqca önəmlidir. Daha sonra Azərbaycanın Ukraynadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Elmira Axundovanın, Fransanın Ukraynadakı səfiri Etyen de Ponsenin Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında çıxışları dinlənilmişdir.

Xalqımızın qəhrəmanlıq tarixinə verilən yüksək qiymət // İki sahil.- 2020.- 13 avqust.- S. 12.

[http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2020/avqust/713537\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2020/avqust/713537(meqale).pdf)

Məqalədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin ölməz partizan Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illiyinin qeyd edilməsi haqqında imzaladığı Sərəncandan bəhs olunur. Bildirilir ki, bu Sərəncam xalqımızın igid oğluna, bütövlükdə qəhrəmanlıq tariximizə verilən yüksək qiymətdir.

Məqalədə Azərbaycan Respublikası Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatının sədr müavini, polkovnik Cəlil Xəlilovun Əhmədiyyə Cəbrayilovla bağlı fikirləri öz əksini tapmışdır. C.Xəlilov ölkə prezidentinin imzaladığı Sərəncamdan bəhs edərkən qeyd edir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilovun igidliyinə görə Fransanın müxtəlif orden və medalları ilə təltif olunması hərbi parad zamanı ona generallardan da öndə getməyə imkan yaradırdı.

Torpaqlarımızın 20 faizinin erməni işğalı altında olduğunu vurğulayan C.Xəlilov müsahibəsində onu da bildirmişdir ki, erməni faşizminə qarşı mübarizənin davam etdiyi bir şəraitdə Əhmədiyyə Cəbrayilovla bağlı imzalanan Sərəncam gənc nəslin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi baxımından da olduqca önəmlidi. “... *Əminəm ki, bu Sərəncamdan irəli gələn tapşırıqların icrası qəhrəmanlıq tariximizin öyrənilməsində və təbliğində yeni səhifə açacaq, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə işinə mühüm töhvə verəcəkdir*”

İlyasov, V. “Xarqo” ləqəbli partizan /Vəli İlyasov // İki sahil.- 2020.- 19 avqust.- S. 20.

[http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2020/avqust/713990\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/iki_sahil/2020/avqust/713990(meqale).pdf)

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan xalqının igid oğlu, Fransanın Milli Qəhrəmanı Əhmədiyyə Cəbrayılının 100 illiyinin təntənəli surətdə qeyd edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Məqalədə xalqımızın igid oğlu, “Xarqo” ləqəbli qəhrəmanımız Əhmədiyyə Cəbrayılının həyatı və şərəfli döyüş yollarından bəhs olunur. Bildirilir ki, Əhmədiyyə Cəbrayılın 1920-ci il sentyabrın 20-də Şəki rayonunun Oxud kəndində anadan olub. Təhsilini başa vurduqdan sonra 1941-ci ildə II Dünya müharibəsinin başlaması ilə könüllü olaraq cəbhəyə gedib. 1942-ci ilin aprel və ya may aylarında onun təyyarəsi Kursk ətrafında vurulub. Şimali Donets çayının sahilində ağır yaralanan Cəbrayılın almanlara əsir düşür. Müəllif məqalədə ölməz qəhrəmanın əsirlikdə üzləşdiyi əzab-əziyyət, sonra partizan dəstələrinə qoşulması haqqında oxuculara məlumat verir. Məqalədə eyni zamanda Əhmədiyyə Cəbrayılının vətənə döndükdən sonra buradakı həyatı, fəaliyyəti, Şarl de Qolla görüşləri, təltif olunduğu orden və medalları, adının əbədiləşdirilməsi haqqında məlumat da öz əksini tapmışdır.

Kavaler Armed Mişel //Respublika.- 2020.- 17 sentyabr.- S.3;5.- 18 sentyabr.- S. 5.

<http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2020/sentyabr/717292.htm>

<http://www.anl.az/down/meqale/respublika/2020/sentyabr/717544.htm>

Alman faşizmi üzərində qələbədən 20 ilə yaxın bir vaxt keçmişdir. Lakin döyüşçülərimizin qəddar və hiyləgər düşmənlə üz-üzə durarkən necə böyük iradə, mərdlik və şücaətlə vuruşduqları nəinki unudulmur, hər il onların əfsanələrə sığmayan igidlikləri barədə yeni-yeni faktlar meydana çıxır. Onlar istər cəbhələrdə, istərsə də düşmən arxasında doğma Vətənin şərəfini qoruyub yüksəlmişlər. Sovet əsgərlərinin, o cümlədən azərbaycanlı döyüşçülərin qəhrəmanlıqları Avropa xalqlarının xatirəsində də yaşayır...

“Azərbaycan gəncləri” qəzetinin 1964-cü il 20, 22, 25 və 27 noyabr saylarında Əsrəf Hacıyevin Fransa müqavimət hərəkatının fəal iştirakçısı, Fransanın yüksək hökumət mükafatlarına layiq görülmüş Ə.Cəbrayılovun döyüş yolundan bəhs edən “Kavaler Armed Mişel” sənədli povestindən hissələr verilmişdir.

Rəhimov, N. “Atam təhsilə çox böyük önəm verirdi”/ Niyazi Rəhimov // Azərbaycan müəllimi.- 2020.- 18 sentyabr.- S. 10.

[http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2020/sentyabr/717712\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2020/sentyabr/717712(meqale).pdf)

Məqələdə Ə.Cəbrayılovun oğlu Cavanşir Cəbrayılov ilə olan müsahibə verilmişdir. O, qeyd edir ki, atası həmişə təhsilə yüksək qiymət vermiş, hər daim təhsilin nə qədər önəmli olduğunu bildirmişdir. “... *Atam ixtisas və peşə seçimimizə heç vaxt qarışmayıb. Deyirdi ki, hansı peşənin sahibi olursunuzsa olun, işinizin mütəxəssisi olun*”

Cavanşir Cəbraylov müsahibəsində Ə.Cəbraylovun Şarl de Qolla görüşündən və bu görüşdən sonra hər iki insan arasında yaranan yaxın münasibətlərə də toxunmuşdur.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Əhmədiyyə Cəbrayılova olan xüsusi diqqət və qayğısından qürurla bəhs edən C.Cəbraylov onu da bildirmişdir ki, məhz ümummillî liderin sayəsində onunla birgə 1997-ci ildə Fransaya səfər etmişdir.

C.Cəbraylov müsahibəsində həmçinin, bu gün də bu qayğı və diqqəti ölkə prezidenti cənab İlham Əliyev və Birinci vitse prezident Mehriban xanım Əliyevadan da gördüyünü bildirmişdir.

Rəis, X. Fransanın əfsanəvi azərbaycanlısı: SSRİ-də onu “vətən xaini” kimi qəbul etdilər / Xəyalə Rəis //Kaspi.- 2020.- 15-17 avqust.- S.6.

[http://www.anl.az/down/meqale/kaspi_az/2020/avqust/713637\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/kaspi_az/2020/avqust/713637(meqale).pdf)

SSRİ-də onu “vətən xaini” kimi qəbul etdilər. Şəkinin Oxud kəndində yaşayan Cəbraylovlar ailəsindən İkinci Dünya Müharibəsinə könüllü olaraq 4 nəfər yollanıb. Onlardan ikisi müharibənin od-alovundan sağ çıxıb qayıtsa da, ikisi qəhrəmanlıqla həlak olub. Sağ qalanlardan biri isə - Əhmədiyyə Cəbraylov adını tarixə yazdırmağı bacarıb.

Məqalədə Əhmədiyyə Cəbraylovun keçdiyi şərəfli döyüş yoluna nəzər salınmışdır. Bildirilir ki, Ə.Cəbraylov müharibə dövründə Fransa antifaşist Müqavimət Hərəkatının görkəmli nümayəndəsi, əfsanəvi partizan kimi adını əbədiləşdirməyə nail olub. 100 illik yubileyi yaxınlaşan qəhrəman həyatda olmasa da, şücaəti örnək kimi xatırlanır, nəsillərə nümunə göstərilir. Elə sentyabr ayına təsadüf edən

yubileyin Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə qeyd edilməsi də, təkcə Azərbaycanın igid oğluna deyil, ümumən vətən övladlarının müharibədə göstərdikləri qəhrəmanlıqlarına verilən böyük dəyərdir. Sərəncamda əfsanəvi kəşfiyyatçının İkinci Dünya müharibəsi illərində keçdiyi döyüş yolundan bəhs olunmuş, onun faşizm üzərində qələbə çalınmasında böyük hünərlər göstərdiyi qeyd olunmuşdur.

Müəllif qələmə aldığı bu məqaləsində Ə.Cəbrayılovun çoxsaylı kəşfiyyat əməliyyatları, Ukraynanın Barvinki-Lozovaya-İzyum rayonu ətrafındakı döyüşlərdə iştirakı, əsir düşərgəsində gördüyü məşəqqətli günlər və s. haqqında oxuculara geniş məlumat vermişdir.

Məqalədə həmçinin, 1946-cı ildə Şarl de Qollun köməyi ilə SSRİ-yə qayıdan Ə.Cəbrayılovun hərbi şücaətlərinin Fransa hökuməti tərəfindən layiqincə qiymətləndirilməsindən, onun ölkənin müxtəlif medal və ordenləri ilə təltif olunmasından və Şəki şəhərində ev-muzeyinin yaradılmasından da söz açılmışdır.

Əvvəlcə bir otaqdan ibarət olan ev-muzeyin sahəsi Ulu öndərin tövsiyəsindən sonra daha da genişləndirilmişdir. Hazırda 4 otaqdan ibarət olan muzeydə əfsanəvi partizanın həyatı və döyüş yollarından bəhs edən eksponatlar nümayiş etdirilir.

Məqələnin sonunda Əhmədiyyə Cəbrayılovun oğlunun, Mikayıl Cəbrayılovun da torpaqlarımız bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olması, ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülməsi qeyd olunmuşdur.

Rzayeva, M. Əfsanəvi qəhrəman...: Onunla tək Azərbaycan xalqı yox, Fransa xalqı da qürur duyur /Mələhət Rzayeva // Şərq.- 2020.- 13 avqust.- S. 9.

<http://www.anl.az/down/meqale/sherq/2020/avqust/713491.htm>

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev İkinci Dünya müharibəsi dövründə antifaşist Müqavimət Hərəkatının görkəmli nümayəndəsi, əfsanəvi partizan Əhmədiyyə Mikayıl oğlu Cəbrayilovun anadan olmasının 100 illiyinin qeyd edilməsi ilə bağlı Sərəncam imzalayıb.

Məqalədə ölkə Prezidentinin imzaladığı Sərəncam yüksək qiymətləndirilmiş, Sərəncamın işğal altında olan torpaqlarımızı hər an azad etməyə qadir olan Azərbaycan Ordusunun mətin əsgərləri üçün fədakarlıq, hünər və cəsərət nümunəsi olduğu öz əksini tapmışdır. Bildirilmişdir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilovun Vətənimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda döyüşlərdə canını fəda edərək uca şəhidlik mərtəbəsinə yüksəlmiş oğlu Mikayıl Cəbrayilov Azərbaycanın ilk Milli Qəhrəmanlarındandır.

Daha sonra müəllif məqalədə ölməz partizanının həyatı və döyüş yolundan oxuculara məlumat vermişdir.

Sarıyeva, İ. Faşist Njdeni qəhrəmanlaşdırırlar, əfsanəvi qəhrəman Əhmədiyyə Cəbrayilovu “Vikipediya”dan sildirənlər.. ∴ Faiq Ələkbərli: “Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında məqalələrin silinməsində kimlərin əli var, burada ermənilər nə dərəcədə rol oynayıb, yoxsa...” / İradə Sarıyeva // Bakı xəbər.- 2020.- 26 fevral.- S. 11.

[http://www.anl.az/down/meqale/baki_xeber/2020/fevral/705744\(meqale\).pdf](http://www.anl.az/down/meqale/baki_xeber/2020/fevral/705744(meqale).pdf)

1994-cü ilin 10 oktyabr tarixində 74 yaşında müəmmalı şəkildə maşın qəzasında həyatını itirən Fransanın 8 hərbi mükafatı ilə təltif olunan, İkinci Dünya Müharibəsinin iştirakçısı Əhmədiyyə Cəbrayilov xalqımızın qürur duyduğu qəhrəmandır.

Məqələdə Azərbaycanın fəxri Əhmədiyyə Cəbrayilovla bağlı “Vikipediya” açıq ensiklopediyasında verilən informasiyaya münasibət bildirilib. Müəllif qeyd edir ki, Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında “Vikipediya” açıq ensiklopediyasında yayımlanan məqalələrə “Vikipediya” rəhbərliyinin şübhəli münasibəti bizi narahat etməyə bilmir. Əhmədiyyə Cəbrayilov haqqında rus və Azərbaycan dillərində “Vikipediya”da mövcud olan məlumatlara belə bir giriş yerləşdirilib: *“Bu məqalənin neytrallığı şübhə doğurur. Məqələdə tərəf tutma və ya pisləmək məqsədi daşıyan və doğruluğu sübut edilməyən fikirlər olduğu iddia edilir. Xahiş olunur bu məsələ ilə əlaqədar müzakirələrdə iştirak edəsiniz...”*

Vikipediyada belə bir qeydin olması, barəsində kifayət qədər zəngin, qürur doğurucu faktlar olan Əhmədiyyə Cəbrayilovla bağlı hazırlanan məqalələrə belə münasibətin haradan qaynaqlandığı təəccüb doğurur. Məsələ

burasındadır ki, ermənilər faşizmin tərəfdarı, Hitlerin əlaltısı olan Njde və digərlərinə heykəllər ucaltdığı, “Vikipediya” və digər mənbələrdə “zəngin” bioqrafiyalar düzəltdiyi bir halda, Əhmədiyyə Cəbraylov kimi qəhrəmanımıza aid məqaləyə “Vikipediya” rəhbərliyi belə mənfi münasibət sərgiləyir. Halbuki, onlar insanlıq, bəşəriyyət düşməni olan erməni şovinistləri, faşizm qulları haqqındakı məqalələrə toxunmur, o cür zərərli məqalələrin başqa dillərə tərcümə edilərək yayılmasına şərait yaradırlar.

Məqələdə bu məsələ haqqında AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Faiq Ələkbərlinin fikirləri öz əksini tapmışdır. Onun sözlərinə görə, faşistlərə əsir düşən azərbaycanlılar arasında Sovet ordusuna qarşı vuruşanlar da olub, sonradan onlardan bəziləri yenidən Sovet ordusuna qayıdıb. *“Ola bilsin ki, Əhmədiyyə Cəbrayilovla da bağlı belə bir fakt olub. Hətta belə bir fakt olsa belə, Əhmədiyyə Cəbrayilovu, Mehdi Hüseynzadəni və digər partizanları, Müqavimət Hərəkatı iştirakçılarını hansısa formada ittiham etmək doğru deyil. Çünki, əslində, o vaxt Azərbaycan Sovet İttifaqının tərkibində idi, işğal faktı var idi. Onda II Dünya Müharibəsində iştirak edən və almanların tərəfinə keçən azərbaycanlıların bir qismi hesab edirdi ki, Sovet ordusu ilə döyüşüb Azərbaycanı Sovet işğalından azad edəcək. Yəni bu mümkündür. Ə.Cəbraylov da Fransa Müqavimət Hərəkatına qoşulmuşdu və 1947-ci ildə ölkəmizə qayıtdıqdan sonra onu “Vətən xainliyində” ittiham etmişdilər. Lakin Şarl de Qol SSRİ-yə gəldikdən və onunla görüşdükdən sonra Ə.Cəbraylov bəraət almışdı. Yenidən bu məsələni qaldırmaq, “Vikipediya”dan onunla bağlı məlumatların silinməsi düzgün deyil...”*. Faiq Ələkbərli hesab edir ki, biz öz qəhrəmanlarımıza münasibətdə hər zaman həssas olmalıyıq və onlara qarşı xoşagəlməz münasibətin qarşısını almalıyıq.

Müəllif məqalədə adı bütün Avropada populyar olan və avropalıların bu gün də ehtiramla xatırladıqları ölməz qəhrəman Ə.Cəbrayilovun həyatı, gərgin döyüş yolu, Şarl de Qolla görüşləri, Vətənə qayıdışı barəsində əhatəli məlumat vermişdir.

Tağıyeva, G. Fransada avtomobil zavoduna Əhmədiyyə Cəbrayilovun adı verilmişdi.../Günay Tağıyeva // Hərbi And.- 2020.- 18 sentyabr.- S.15.

http://www.anl.az/down/meqale/herbi_and/2020/sentyabr/717562.htm

Məqalədə Əhmədiyyə Cəbrayilovun İkinci Dünya müharibəsində iştirakı, keçdiyi döyüş yolu və apardığı uğurlu əməliyyatlardan bəhs olunmuşdur. Həmçinin bu əməliyyatların birində əsir düşməsi də qeyd olunub. Göstərdiyi şücaətlərə görə Fransa hökuməti tərəfindən layiqincə qiymətləndirilməsi, ölkənin müxtəlif medal və ordenləri ilə təltif olunması barədə məlumat verilmişdir. Həmçinin bu məqalədə Fransa prezidenti Şarl de Qollun avtomobil zavoduna Armed Mişelin (Ə.Cəbrayilov) adını verməsi də qeyd olunmuşdur.

Belə vətənpərvər, igid atanın oğlu - Mikayıl Əhmədiyyə oğlu Cəbrayilov da Dağlıq Qarabağda gedən döyüşlərdə qəhrəman kimi döyüşüb şəhid olmuş və ona Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı verilmişdir.

MÜNDƏRİCAT

Əhmədiyyə Cəbrayilovun 100 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı	3
Tərtibçidən.....	5
Məqalələr.....	6